

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 26.11.2008
KOM(2008) 760 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET, EUROPA-PARLAMENTET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

**Midtvejsrapport om gennemførelsen af køreplanen for ligestilling mellem kvinder og
mænd (2006-2010)**

1. INDLEDNING

Halvtreds års fællesskabspolitik til fordel for ligestilling har fremmet kvinders situation. Uligheder består imidlertid fortsat på flere områder, og udviklingen – bl.a. i forbindelse med globaliseringen og de demografiske ændringer - har skabt nye udfordringer, der skal tages op for at opnå ligestilling mellem kvinder og mænd.

Det påhviler EU og medlemsstaterne ved fælles indsats at fremme ligestilling. I køreplanen, der blev vedtaget i marts 2006¹, fremsattes Kommissionens tilsagn, for så vidt angår ligestilling mellem kvinder og mænd for perioden 2006-2010. Ligeledes i marts 2006 opfordrede Det Europæiske Råd i ligestillingspagten² medlemsstaterne til i højere grad at inddrage et ligestillingsperspektiv og støtte køreplanens mål.

I køreplanen opstillede Kommissionen, hvilke foranstaltninger den havde til hensigt at iværksætte på seks politiske områder: ligestilling mellem kvinder og mænd, for så vidt angår økonomisk uafhængighed, bedre forening af arbejde, privat- og familieliv, fremme af ligelig deltagelse af kvinder og mænd i beslutningsprocessen, udryddelse af kønsbestemt vold og menneskehandel, udryddelse af fastlåste kønsrollemønstre i samfundet og fremme af ligestilling mellem mænd og kvinder uden for EU. Den forpligtede sig ligeledes til at sikre opfølgning og evaluering af køreplanen. Der er blevet udarbejdet to arbejdsprogrammer³, siden den blev vedtaget. Denne midtvejsrapport omhandler, hvordan foranstaltningerne siden 2006 har bidraget til at nå køreplanens mål. Der planlægges udarbejdet en endelig evaluering af køreplanen i 2010.

2. GENNEMFØRELSE AF KØREPLANENS MÅL

2.1. Ligestilling mellem kvinder og mænd, for så vidt angår økonomisk uafhængighed

I køreplanen bekræftes det på ny, at økonomisk ligestilling mellem kvinder og mænd kun kan opnås, hvis kvinderne i højere grad kommer ud på arbejdsmarkedet. Kvindernes beskæftigelsesfrekvens i EU når højst sandsynligt målet på 60 % i 2010. Lønforskellen mellem kvinder og mænd er imidlertid fortsat høj (15 %). I meddelelsen "**Bekæmpelse af den kønsbestemte lønforskel**"⁴ understregedes Kommissionens tilsagn om at afskaffe denne forskel, og der blev foreslået løsningsmuligheder. Kommissionen har bl.a. påtaget sig at gennemgå den nuværende lovramme for at vurdere, om den skal revideres og gøres mere effektiv. Lovgivning alene er imidlertid ikke nok til at udrydde et komplekst fænomen, som bl.a. skyldes, at der er flere kvinder i de dårligst lønnede erhvervssektorer og i de mest usikre ansættelsesforhold. Kvaliteten af kvindernes job skal også forbedres, hvilket fremhæves i beretningen fra 2008 om ligestilling mellem kvinder og mænd⁵.

En lang række af køreplanens initiativer er blevet iværksat for bedre at inddrage ligestillingsspørgsmålene i den nye cyklus 2008-2010 af **strategien for vækst og beskæftigelse**. En gennemgang af de nationale foranstaltninger til gennemførelse af

---

¹ KOM(2006) 92 endelig.

² Det Europæiske Råds møde den 23.-24. marts 2006.

³ SEK(2007) 537 og SEK(2008) 338.

⁴ KOM(2007) 424 endelig.

⁵ KOM(2008) 10 endelig.

ligestillingspolitikken i forbindelse med Lissabonstrategien har vist, at der blev sat for lidt fokus på denne politik. I den forbindelse har offentliggørelsen af en vejledning om integrering af ligestillingsaspektet i beskæftigelsespolitikkerne⁶ fået en meget positiv modtagelse i medlemsstaterne.

For at øge erhvervsdeltagelsen er man nødt til at udnytte kvinders arbejdskraftpotentiale fuldt og øge alle de økonomiske aktørers engagement. Kommissionen har analyseret hindringerne for, at kvinder kan blive virksomhedsledere, og har bl.a. støttet netværket af **kvindelige iværksættere**. Den har for nyligt vedtaget en forordning, som principielt udvider tilladelse til statsstøtte til bl.a. at omfatte nye virksomheder oprettet af kvindelige iværksættere⁷. Praksis med at tilskynde til større ligestilling mellem kvinder og mænd er også blevet opretholdt i forbindelse med virksomhedernes sociale ansvar.

Befolkningens aldring, som bl.a. har en indvirkning på de **sociale sikringssystemers** bæredygtighed, fordrer en modernisering, hvori kvinders og mænds situation inddrages. Det er med henblik herpå, at Kommissionen har analyseret, hvordan målet om ligestilling mellem kvinder og mænd er blevet opfyldt i den åbne koordinationsmetodes nationale programmer inden for social sikring og social integration⁸, og at der er blevet udarbejdet en vejledning for at øge aktørernes evne til at fremme ligestilling i disse politikker⁹.

Mænds og kvinders behov på **sundhedsområdet**, og for så vidt angår adgang til sundhedsydelser, er blevet inddraget i forbindelse med den åbne koordinationsmetode i sektoren for sundhed og langtidspleje. I den fælles rapport om social sikring og social integration¹⁰ omtales forskellene mellem kønnene, for så vidt angår den samlede forbedring af sundheden og adgangen til sundhedsydelser for de sociale grupper. I EU's sundhedsstrategi (2008-2013)¹¹ opfordredes Kommissionen til at inddrage kønsdimensionen. I programmet for Fællesskabets indsats inden for folkesundhed¹² indgår et øget kendskab til kvinders og mænds behov på folkesundhedsområdet og støtte til initiativer med det formål at mindske ulighederne mellem kvinder og mænd.

Kvinder løber en større risiko for at blive udsat for fattigdom end mænd. Derfor er de blevet udpeget som målgruppe for det europæiske år for bekæmpelse af udstødelse og fattigdom i 2010. Kvinderne udgør en af de ugunstigt stillede grupper og er ofte udsat for forskellige former for forskelsbehandling. De tanker, man har gjort sig i forbindelse med fremtiden for politikkerne for bekæmpelse af forskelsbehandling¹³, bygger på erfaringerne fra **det europæiske år for lige muligheder for alle i 2007** for at fremme nødvendigheden af at bekæmpe alle former for forskelsbehandling. Foranstaltningerne til fordel for romasamfundet har også vist, at det er vigtigt at inddrage ligestillingsspørgsmål i alle de instrumenter, der indføres.

Ulighederne vedrører især kvinder, der tilhører etniske mindretal, og **indvandrerkvinder**, som udgør størstedelen af indvandrerbefolkningen i EU¹⁴. Fastlæggelsen af strategien for

---

⁶ Manual for gender mainstreaming of employment policies, 2007.

⁷ Forordning (EF) nr. 800/2008.

⁸ KOM(2005) 706 endelig.

⁹ Manual for gender mainstreaming of social inclusion and social protection policies, 2008.

¹⁰ KOM(2008) 42 endelig.

¹¹ KOM(2007) 630 endelig.

¹² Afgørelse nr. 1786/2002/EF.

¹³ KOM(2008) 420 endelig.

¹⁴ Udtalelse fra Regionsudvalget om indvandrerkvinders situation i Den Europæiske Union af 15.12.2007.

indvandringspolitikken¹⁵ har inddraget denne situation, især for så vidt angår kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet og beskyttelse af kvinder, som er ofre for menneskehandel. Kommissionen har været opmærksom på kvindernes forhold i opfølgningen af gennemførelsen af direktivet om udstedelse af opholdstilladelser til tredjelandstatsborgere¹⁶ i EU og i udarbejdelsen af rammedirektivet om indrejse- og opholdsbetingelser for tredjelandstatsborgere med henblik på højt kvalificeret beskæftigelse¹⁷.

Alle midler skal mobiliseres for at fremme ligestilling mellem kvinder og mænd. **De europæiske fonde 2007-2013** inden for samhørighedspolitikken^{18,19,20}, politikken for udvikling af landdistrikter²¹ og fiskeripolitikken²² er vigtige instrumenter i ligestillingspolitikken på flere områder. I forbindelse med forhandlingerne om programmerne har Kommissionen opfordret medlemsstaterne til at inddrage ligestillingsmålene for at fremme adgang til beskæftigelse, almen uddannelse og erhvervsuddannelse og deltagelse i beslutningstagning samt støtte foreningen af arbejdsliv og privatliv.

2.2. Bedre forening af arbejde, privat- og familieliv

Trods en mere ligelig erhvervsdeltagelse er det stadig kvinderne, der påtager sig det største ansvar for familien og hjemmet. Gennemførelsen af beskæftigelsesmålene sker gennem en styrkelse af de politikker, der har til formål at **forene arbejde, privat- og familieliv** for at udnytte EU's arbejdsstyrkes potentiale. Kommissionen har stillet forslag om fælles principper for flexicurity²³ for at fremme arbejdsmarkeder, der er mere åbne, fleksible og tilgængelige for alle, med lige adgang til kvalitetsjob for kvinder og mænd og muligheder for at forene arbejds- og familieliv.

Overvejelserne over de nye demografiske udfordringer har drejet sig om nødvendigheden af en højere grad af lighed mellem kvinder og mænd og af en modernisering af familiepolitikkerne med det formål at fremme solidaritet mellem generationerne²⁴. Kommissionen har også opmuntret den udvekslingsproces, der er blevet iværksat af den europæiske alliance for familier²⁵.

Endelig har Kommissionen opstillet en ny politisk ramme for at opnå "**Bedre balance mellem arbejdsliv og privatliv: Større støtte med henblik på at forene arbejds-, privat- og familieliv**"²⁶ og opfylde EU's mål for vækst og beskæftigelse.

Der er blevet vedtaget lovforslag²⁷ for dels at styrke kvindelige arbejdstageres ret til barselsorlov²⁸ og dels at sikre ligebehandling af mænd og kvinder i selvstændige erhverv og medhjælpende mænd og kvinder²⁹. Kommissionen har gjort status over, hvilke fremskridt

¹⁵ KOM(2008) 359 endelig.

¹⁶ Direktiv 2004/81/EF.

¹⁷ KOM(2007) 637 endelig.

¹⁸ Forordning (EF) nr. 1083/2006 om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond og Samhørighedsfonden.

¹⁹ Forordning (EF) nr. 1081/2006 om Den Europæiske Socialfond.

²⁰ Forordning (EF) nr. 1080/2006 om Den Europæiske Fond for Regionaludvikling.

²¹ Forordning (EF) nr. 1698/2005.

²² Forordning (EF) nr. 1198/2006.

²³ KOM(2007) 359 endelig.

²⁴ KOM(2007) 244 endelig.

²⁵ Det Europæiske Råds møde den 8.-9. marts 2007.

²⁶ KOM(2008) 635 endelig.

²⁷ KOM(2008) 636 og 637.

²⁸ Direktiv 92/85/EF.

²⁹ Direktiv 86/613/EF.

medlemsstaterne har gjort, for så vidt angår målet om at udbygge børnepasningsmulighederne (for mindst 90 % af alle børn i aldersgruppen fra tre år til den skolepligtige alder og for mindst 33 % af alle børn under tre)³⁰. Den har i sin rapport³¹ konstateret, at kun et mindretal af medlemsstaterne når dette mål. Der er blevet foreslået foranstaltninger med henblik på at udbygge pasningsmulighederne, og de er bl.a. blevet indarbejdet i samhørighedspolitikken. Endvidere er arbejdsmarkedsparterne blevet hørt, for så vidt angår nødvendigheden af at forbedre lovgivningen om en række former for orlov, og de har indledt forhandlinger om forældreorlov.

2.3. Fremme af ligelig deltagelse af mænd og kvinder i beslutningsprocessen

Deltagelse af alle borgere - kvinder som mænd - i den politiske proces og beslutningsprocessen er en demokratisk og økonomisk nødvendighed og et vigtigt kriterium for tilhørsforholdet til EU. En større inddragelse af kvinderne i den **demokratiske proces** er et af de prioriterede indsatsområder i Europa for Borgerne³². Der er blevet iværksat initiativer³³ til støtte for debatten om EU-spørgsmål og de unges og kvinders deltagelse heri med henblik på at formidle deres forventninger til EU.

På grundlag af de seneste oplysninger har rapporten om kvinders og mænds rolle i beslutningsprocessen i 2007 vist, at selvom der er sket uomtvistelige fremskridt, er kvinder stadig underrepræsenteret i alle magtsfærer i størstedelen af medlemsstaterne og i EU's institutioner. Kommissionen har støttet medlemsstaternes indsats på dette område: den har indsamlet, analyseret og formidlet sammenlignelige data og opfordret til netværksdannelse interesseparterne imellem. I den forbindelse er der blevet oprettet et **europæisk netværk til fremme af kvinder på lederposter** inden for politik og økonomi. Nettet har for første gang samlet repræsentanter for de europæiske net på området med det formål at opnå en synergieffekt.

I den offentlige sektor for **forskning** har EU sat sig et mål om 25 % kvinder på lederposter³⁴. Dette mål er blevet fulgt op af en række foranstaltninger. Handlingsprogrammet for **livslang læring**³⁵ indeholder foranstaltninger med det formål at mindske uligevægten inden for uddannelse og videnskabelige og tekniske karrierer. Det syvende rammeprogram for forskning³⁶ inddrager ligestilling mellem kvinder og mænd. Kvinders karriereudvikling er blevet analyseret for at fremme kvinders rolle i offentlige forskningsinstitutioner, navnlig gennem eksperterarbejde med beslutningsprocessen på forskningsområdet³⁷.

Der er blevet gjort opmærksom på, at arbejdstagerne i sektoren for **nye kommunikationsteknologier** overvejende er mænd³⁸, og der er blevet foreslået en strategi for at tilskynde kvinder til at påbegynde en karriere inden for nye kommunikationsteknologier. Kommissionen har også samarbejdet med de nationale aktører i forbindelse med en kampagne, der har til formål at tilskynde unge kvinder til at vælge en karriere inden for natur- eller ingeniørvidenskab.

---

³⁰ Det Europæiske Råds møde den 15.-16. marts 2002.

³¹ KOM(2008) 638 endelig.

³² Afgørelse nr. 1904/2006/EF.

³³ KOM(2005) 494 og KOM(2008) 158.

³⁴ Rådets møde den 18.4.2005.

³⁵ Afgørelse nr. 1720/2006/EF.

³⁶ Afgørelse nr. 1982/2006/EF.

³⁷ Mapping the maze: getting more women to the top in research, 2008.

³⁸ Women in ICT, status and the way ahead, 2008.

2.4. Udryddelse af kønsbestemt vold og menneskehandel

Kommissionen er meget bekymret over antallet af kvindelige ofre for vold i hjemmet, omfanget af menneskehandel og prostitution og fortsatte kriminelle handlinger under dække af traditioner og religion.

Foranstaltninger til **forebyggelse og bekæmpelse af alle former for vold**, bl.a. mod kvinder, vil blive opretholdt takket være Daphne III-programmet³⁹, som støtter medlemsstaternes og ngo'ernes indsats over for voldshandlingernes ofre og gerningsmænd. Det store antal voldshandlinger blandt unge har også fået Kommissionen til at opretholde bekæmpelsen af vold mod kvinder blandt projekterne under programmet "Aktive unge"⁴⁰.

I EU's handlingsplan til bekæmpelse af **menneskehandel** opfordres der til at tage alle instrumenter i brug. Der er blevet udarbejdet en fælles ramme med henblik på at fastlægge indikatorer og indsamle data vedrørende menneskehandel⁴¹ for at få et bedre indblik i omfanget heraf. Endvidere har Kommissionen fremsat henstillinger om identifikation af og bistand til ofre for menneskehandel og støttet de vigtigste aktører og arrangementer som f.eks. EU-dagen mod menneskehandel.

2.5. Udryddelse af fastlåste kønsrollemønstre i samfundet

Bekæmpelse af fastlåste kønsrollemønstre er et prioriteret indsatsområde i køreplanen, hvori der mindes om, at de **fastlåste kønsrollemønstre** er årsag til en lang række uligheder. Kommissionen har igen for nylig bekræftet, at det er vigtigt at inddrage ligestilling mellem kvinder og mænd i ungdomspolitikkerne⁴². I skoleuddannelsesprogrammet om samarbejde skolerne imellem indgår mindskelse af uligheder mellem kvinder og mænd blandt målsætningerne.

Fastlåste kønsroller påvirker valg af **uddannelsesforløb**, og gør – som Kommissionen fremhæver⁴³ – at der ofte er flest kvinder i de dårligst lønnede erhvervssektorer. I Det Europæiske Råds målsætninger indgår en forøgelse på 15 % af antallet af kandidater i matematik, naturvidenskab og teknologi, hvilket samtidig skulle være med til at rette op på den skæve fordeling af mænd og kvinder⁴⁴. For at nå disse mål og bryde de fastlåste kønsrollemønstre i almindelighed indgår ligestilling mellem kvinder og mænd som et prioriteret indsatsområde i handlingsprogrammet for livslang læring⁴⁵.

Traditionelle opfattelser, f.eks. af kvinders evne til at udøve bestemte funktioner i virksomheder, har fået Kommissionen til at lancere oplysningskampagner i virksomhederne.

2.6. Fremme af ligestilling mellem mænd og kvinder uden for EU

Køreplanen har bekræftet Kommissionens tilsagn vedrørende de internationalt anerkendte principper for ligestilling mellem kvinder og mænd i **milleniumudviklingsmålene og Beijinghandlingsplanen**.

---

³⁹ Afgørelse nr. 779/2007/EF.

⁴⁰ Afgørelse nr. 1719/2006/EF.

⁴¹ KOM(2006) 437 endelig.

⁴² Investering i ungdommen: en strategi for ansvarliggørelse (Investir dans la jeunesse: une stratégie de responsabilisation), 2007.

⁴³ KOM(2007) 498 endelig.

⁴⁴ Rådets møde den 5.-6. maj 2003.

⁴⁵ Afgørelse nr. 1720/2006/EF.

Navnlig EU's strategi for ligestilling mellem kvinder og mænd i **udviklingspolitikken**⁴⁶, der bliver fulgt op af en handlingsplan, har gjort, at ligestilling mellem kvinder og mænd i højere grad er blevet inddraget i EU's udviklingssamarbejde og forbindelser med tredjelande. Fremme af ligestilling i de landestrategier, der er blevet udarbejdet under den **10. Europæiske Udviklingsfond**⁴⁷, er blevet understøttet ved udarbejdelse af retningslinjer for programmeringen og ved opfølgning af ligestillingsspørgsmålene i de nationale planer.

Ligestillingen mellem kvinder og mænd er også blevet øget i forbindelse med **Euro-Middelhavspartnerskabet**, og Istanbulhandlingsplanen har ført til en række tilsagn og til mobilisering af ressourcer til fordel for kvinders rettigheder og deres fulde deltagelse på det civile, politiske, sociale, økonomiske og kulturelle område.

I det nye **europæiske instrument til fremme af demokrati og menneskerettigheder**⁴⁸ indgår støtte til ligestilling og kvinders rettigheder på en række områder, bl.a. i forbindelse med kvinders deltagelse i politik, bekæmpelse af vold i hjemmet og kønslemlæstelse.

Fredsskabende initiativer og EF-/FN-partnerskabet for udvikling og fred har skabt grundlag for at støtte en række foranstaltninger vedrørende kvinders situation og rolle i væbnede konflikter og efter konflikter og anvendelsen af FN's Sikkerhedsråds resolution 1325. Især den internationale konference, der blev afholdt af Kommissionen om kvinders rolle i indsatsen for at stabilisere en usikker verden, har konkretiseret den politiske støtte på disse områder.

Et prioriteret temaområde i det tematiske program "**Investering i mennesker**"⁴⁹ er helliget ligestilling for at gennemføre projekter f.eks. om kvinders deltagelse i beslutningstagning eller inddragelse af ligestilling mellem kvinder og mænd. Samarbejdsprogrammer med tredjelande har også støttet kvinders rolle i samfundet og projekter vedrørende unges mobilitet⁵⁰.

EU har bekræftet principperne om ligestilling mellem mænd og kvinder i den europæiske konsensus om **humanitær bistand**⁵¹ og har i sin handlingsplan⁵² givet tilsagn om at fremme kvinders deltagelse og beskyttelse mod seksuel og kønsbaseret vold i forbindelse med nødhjælp.

Ligestilling mellem kvinder og mænd i EU's **handelspolitik** indgår i den overordnede bæredygtige udvikling og tilskynder til anvendelse af de grundlæggende arbejdstagerrettigheder i handelsforhandlinger og i samarbejdet med ILO om aspektet om anstændigt arbejde i udviklingslandene.

Udvidelsespolitikken har ført til, at kandidatlande og potentielle kandidatlande har tilpasset sig EU's regelværk og EU-normerne for ligestilling og indført passende institutionelle og administrative strukturer.

---

⁴⁶ KOM(2007) 100 endelig.

⁴⁷ Forordning (EF) nr. 1905/2006.

⁴⁸ Forordning (EF) nr. 1889/2006.

⁴⁹ KOM(2006) 18 endelig.

⁵⁰ Afgørelse nr. 1719/2006/EF.

⁵¹ EUT C 25 af 30.1.2008, s. 1.

⁵² SEK (2008) 1991.

3. BEDRE FORVALTNINGSPRAKSIS

Målene om ligestilling kan kun nås, hvis **alle interesseparter inddrages**. Kommissionen har samarbejdet med medlemsstaterne i gruppen på højt plan vedrørende ligestillings spørgsmål i forbindelse med Rådets (navnlig formandskabstrioernes) arbejde for at tilrettelægge konferencer for formandskabet og i det rådgivende udvalg. Arbejdsmarkedsparterne på EU-plan har aflagt rapport om gennemførelsen af deres handlingsramme for ligestilling mellem mænd og kvinder⁵³. De organisationer, der repræsenterer civilsamfundet, har modtaget midler til at opretholde dialogen og støtte deres indsats til fremme af ligestilling mellem kvinder og mænd.

Der er blevet iværksat en lang række aktiviteter for at styrke instrumenterne til fordel for ligestilling. Der er blevet oprettet et fællesskabsnetværk af ligestillingsorganer⁵⁴ for at sikre en ensartet anvendelse af fællesskabsretten på området. Juridiske eksperter har hvert år analyseret, hvilke fremskridt der er sket, for så vidt angår fællesskabsretten, og hvor effektive **bestemmelserne** er bl.a. på området for ligebehandling⁵⁵. Endvidere formidles oplysninger og rådgivning om ligestillingsrettigheder til borgerne.

Kommissionen har gjort fremskridt i retning af at inddrage ligestilling mellem kvinder og mænd i alle EU's politikker og programmer, har taget hensyn **virksomheden på kvinder og mænd** og udforsket mulighederne for at inddrage ligestilling mellem kvinder og mænd i **budgetprocessen**.

Kommissionen har ligeledes sikret fremme af ligestilling mellem kvinder og mænd i sin egen administration i forbindelse med sit fjerde handlingsprogram for ligestilling mellem kvinder og mænd⁵⁶.

Arbejdet med **indikatorerne** har alt i alt svaret til medlemsstaternes internationale tilsagn. Kommissionen har samarbejdet med dem om at udvikle indikatorer vedrørende Beijinghandlingsplanen.

For at sikre, at der er sammenlignelige data til rådighed på europæisk plan, og supplere de eksisterende indikatorer⁵⁷, har man navnlig fokuseret på tidsforbrug, lønforskel og udarbejdelse af et europæisk ligestillingsindeks.

En række af køreplanens foranstaltninger er blevet finansieret gennem **Progressprogrammet**⁵⁸, navnlig foranstaltninger til koordinering og tværgående gennemførelse af ligestillingsmålene, bl.a. for at styrke kommunikationen om ligestillingspolitikken.

Endelig oprettes et **europæisk institut for ligestilling mellem mænd og kvinder**⁵⁹.

---

⁵³ Framework of actions on gender equality second follow-up report 2007.

⁵⁴ Direktiv 2002/73/EF.

⁵⁵ Direktiv 2004/113/EF.

⁵⁶ SEK(2007) 1506/2.

⁵⁷ KOM(2006) 92.

⁵⁸ Afgørelse nr. 1672/2006/EF.

⁵⁹ Forordning (EF) nr. 1922/2006.

4. KONKLUSIONER

Køreplanen udgør en ambitiøs politisk ramme til fremme af ligestilling mellem kvinder og mænd i alle EU's politikker og aktiviteter. Den har medvirket til at sikre sammenhæng i Kommissionens foranstaltninger og gjort dem synlige, og den har også fungeret som referenceramme for medlemsstaterne, som har iværksat deres foranstaltninger ud fra de fælles mål, der er fastsat i køreplanen, den europæiske ligestillingspakt og de internationale tilsagn i Beijing-handlingsplanen.

Der er sket store fremskridt, og ligestillingsmålene er blevet inddraget på en langt mere konkret måde i alle de politikker, som køreplanen omfatter. De mest markante fremskridt synes at hænge sammen med EU's politiske tilsagn, hvor fælles kvantificerede mål styrer fællesskabsindsatsen.

Opfølgningen af køreplanen har vist, at der er gjort fremskridt i forbindelse med næsten alle køreplanens foranstaltninger. De fremskridt, der er gjort, er imidlertid ikke ensartede og viser, at det er nødvendigt med en fortsat indsats frem til 2010. En af de vanskeligheder, man støder på i forbindelse med gennemførelsen af ligestillingspolitikken, er at formidle dens konsekvenser. Orienteringen om og tilslutningen til ligestillingsmålenes sociale og økonomiske konsekvenser skal øges, hvilket kræver en stærk politisk vilje.

Det drejer sig f.eks. om at støtte inddragelse af ligestilling mellem kvinder og mænd, herunder navnlig politikken for forening af arbejds- og familieliv, i Lissaboncyklussen 2008-2010 og den åbne koordinationsmetode inden for social sikring og social integration og at evaluere, om tilsagnene til fordel for ligestilling i samhörighedspolitikken, uddannelsespolitikken og forskningspolitikken programmer overholdes. Der skal opnås betydelige fremskridt på ligestillingsområdet i politikken over for tredjelande. Ligelig deltagelse af kvinder i alle beslutningsinstanser, såvel økonomiske som politiske, skal fremmes på EU-plan og i de strukturer, der forvaltes af Kommissionen. Agtpågivenheden over for fastlåste kønsrollemønstre skal også øges, især gennem dialog med medierne og borgerne. Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder påbegynder sit arbejde, så snart som muligt. Endelig burde en yderligere kommunikationsindsats også medvirke til at forklare konsekvenserne af ligestillingspolitikken. Forud for valget til Europa-Parlamentet i juni 2009 vil kommunikationsaktiviteterne navnlig være rettet mod kvinderne.

Kommissionen har ønsket at give EU's sociale dimension en saltvandsindsprøjtning med en nye social dagsorden⁶⁰, hvori ligestillingspolitikken indgår som en integrerende del. Ifølge den nye sociale dagsorden skal Kommissionen bl.a. i højere grad inddrage ligestilling mellem kvinder og mænd i sine politikker og aktiviteter.

Politikker har altid en indvirkning på kvinder og mænd, når de vedrører borgerne, økonomien og samfundet. Der tages imidlertid for lidt hensyn til disse virkninger på visse af de områder, der er omfattet af fællesskabspolitikkerne. Det er på de områder, hvor der traditionelt tages mindst hensyn til ligestillingsspørgsmål, at man skal være særlig opmærksom og orientere interesseparterne. I forbindelse med politiske og budgetmæssige beslutninger skal mænds og kvinders behov inddrages og deres virkninger for den enkelte tages mere systematisk i betragtning.

Kommissionen evaluerer i 2010 de opnåede resultater og forbereder en opfølgingsstrategi til køreplanen. Der vil blive arrangeret en konference i foråret 2009 for at gøre status over

---

⁶⁰ KOM(2008) 412 endelig.

gennemførelsen af køreplanen, mobilisere politikerne og orientere aktørerne om konsekvenserne af ligestilling mellem kvinder og mænd.